

ÁLLÁSFOGLALÁS PÉNZVÁLTÓ AUTOMATA ÜZLETHELYISÉGEN KÍVÜLI MŰKÖDTETÉSÉRŐL

I. TÉNYÁLLÁS

A Társaság a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (**Hpt.**) értelmében az MNB (illetve jogelődje, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete) engedélye alapján kiemelt közvetítője egy hitelintézetnek, jogosult pénzváltási tevékenység – kiemelt közvetítőként – történő végzésére. A Társaság állandóan jelenlévő valutapénztáros nélküli üzlethelyiségben kíván pénzváltó automatát üzemeltetni. A tárgyban 2014-ben már kikérte az MNB állásfoglalását, azonban az eltelt hosszú időre, valamint a digitalizáció és automatizáció terén azóta végbement fejlődésre is tekintettel álláspontja szerint ma már biztonságosan működtethető ilyen automata.

A Társaság álláspontjában kifejtette, hogy az üzembe helyezni kívánt pénzváltó automata rendelkezik a szükséges tárgyi feltételekkel¹. A jelenlegi technológiákkal a berendezés már biztonságosabban üzemeltethető mind ügyfélazonosítás, mind pénzfelismerés tekintetében, mint a személyes jelenléttel végzett pénzváltás. Ellenőrizhetőség szempontjából is jobban kontrollálható a teljesen automatizált megoldás. Minden információ, kép és adat rögzítésre kerül, titkosítottan kerül továbbításra és tárolásra (GDPR szempontból is megfelelő) és utólag is visszakereshető.

A helyszínen felmerülő esetleges problémák kezelésére a berendezésen videokonferenciás távügyintéző meghívásának lehetőségét biztosítják, amely megoldás minden szempontból képes lekezelni az automata használata során felmerülő ügyfélpanaszokat. A távügyintéző rendelkezik pénztárkezelő és valutapénztárosi végzettséggel, valamint rendszeresen részt vesz a Társaság által szervezett belső képzés programokon. A személyes jelenlét értelmezése, különösen a pandémia óta jelentősen átértékelődött, és ma már a „*virtuális személyes jelenlét*” az önkiszolgáló ügyintézés területén a társadalmi normák és igények szerint is messzemenőkéig helyettesíteni képes a „*fizikai személyes jelenlétet*”.

Az elmúlt évtizedben a társadalmi percepciók az önkiszolgálás területén nagymértékben változtak, és az önkiszolgáló pénztárak, valamint az ügyintézés robotizálással való megtámogatása nem csak biztonságosabbá tette az önkiszolgálást a személyes kiszolgálásnál, de a gyorsaságra és egyszerűségekre való törekvés miatt kifejezett társadalmi igényként jelentkezik ezen megoldások mindennapi használata.

A pénzváltási tevékenységről szóló 297/2001. (XII.27.) Korm.rendelet (**Korm.rendelet**) által előírt, pénzváltási tevékenységet közvetlenül végző személyre vonatkozó kritériumok – az automata által közvetetten, de – megvalósulnak. A hatályos jogszabályok nem tiltják a valutaváltó automaták üzemeltetését. A jogszabály csak azt írja elő, hogy pénzváltási tevékenységet közvetlenül végző személy milyen végzettséggel, képesítéssel és bizonyítványokkal rendelkezzen, de nem mondja ki azt, hogy pénzváltást csak személyes jelenléttel lehet végezni.

A pénzváltó automata megfelel a Korm. rendelet és a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény (**Pmt.**) vonatkozó rendelkezéseinek.

A Korm. rendelet 10. § (6) bekezdése alapján „*a pénzváltó az MNB részére valutaváltó automata használatát bejelenti*”. Vagyis valutaváltó automata használata nem engedély, hanem kizárólag bejelentés-köteles. Fentiek alapján a Társaság álláspontja szerint nincs akadálya annak, hogy egy egyszerű bejelentést követően pénzváltó automata útján is végezzen pénzváltási tevékenységet.

II. JOGKÉRDÉS

2.1. Lehetséges-e, hogy egy pénzváltási tevékenység végzésére jogosult kiemelt közvetítő kizárólag valutaváltó automatákat működtessen élő – helyszínen állandóan jelenlévő valutapénztáros – munkaerő nélkül oly módon, hogy

¹ az automata egy korszerű és biztonságos ATM, azaz az MNB által már bevizsgált bankjegyfelismerő sablonnal rendelkező bankjegykiadó és -befizető automata alapterminológia, ezt integráltan kiegészítő igazolvány és arcfelismerő szoftverrel ellátott ügyfélazonosító rendszer, ügyfelet a kiválasztott nyelven tájékoztató és irányító képernyők a használat teljes folyamatában, telefonos-videokonferenciás ügyfélszolgálati elérhetőség a működési idő során, készpénzfelismerő és kártyaolvasó rendszer, továbbá NAV integrált adónyomtató.

az automata működési ideje alatt az ügyfél – az automatába beépített – telefonon, illetve videókonferencián keresztül bármikor kapcsolatba léphet a gép üzemeltetőjével, és szükség esetén azonnali segítséget kaphat?

2.2. Amennyiben kihelyezhetőek a pénzváltó automaták, akkor elegendő-e bejelenteni annak használatát, vagy engedélyeztetni kell az MNB-vel?

III. AZ MNB ÁLLÁSPONTJA

Előjáróban felhívom a Társaság figyelmét arra, hogy a Korm.rendelet 10. §-ának 2019. december 30. napján történt utolsó módosítása nem érintette a valutaváltó automaták működtetésének a Társaság által felvetett kérdéseit, ezért a kérelemben feltett kérdésekkel kapcsolatosan a Nemzetgazdasági Minisztérium, mint jogalkotást előkészítő szerv szakmai álláspontjának figyelembevételével került sor az MNB állásfoglalásának kialakítására.

3.1. Első kérdésére tájékoztatom, hogy „valutaváltó ATM”-en keresztül megvalósított tevékenység a Hpt.3. § (2) bekezdés a) pontja szerinti kiegészítő pénzügyi szolgáltatásnak, pénzváltási tevékenységnek minősül, amely tevékenység kizárólag az MNB engedélyével végezhető. Az engedélyezés feltételeit a Hpt., valamint a Korm. rendelet tartalmazza, a valutaváltó automata üzemeltetésére a Korm. rendelet tartalmaz előírást. Az engedélyezési feltételeket az engedélyezés során a kérelmezőnek igazolnia kell. Figyelemmel arra, hogy a tényállásban ismertetett technikai megoldás lehetővé teszi azt, hogy a pénzt váltó személy probléma esetén azonnal segítséget kapjon a távügyintézőtől, a valutaváltó automata alkalmazása nem kizárt, ugyanakkor az MNB álláspontja szerint – tekintettel a jogszabályi környezet változatlanására – továbbra sincs lehetőség arra, hogy egy pénzváltó közvetítő kizárólag élő munkaerő (távügyintéző) nélküli valutaváltó automatákkal végezze a pénzváltási tevékenységet.

A valutaváltó automata a pénzváltási folyamat során kiegészítő jelleggel működtethető olyan eszköz, amely az egyébként már engedéllyel rendelkező, így a személyi feltételeknek megfelelő, pénzváltást közvetlenül végző személyt is foglalkoztató pénzváltó által egy külön, az MNB-hez intézett bejelentés alapján működtethető. Arra a jogszabály az MNB álláspontja szerint nem adott és továbbra sem ad lehetőséget, hogy egy pénzváltó kizárólag pénzváltó automaták útján nyújtsa a szolgáltatását, a pénzváltás ugyanis fogyasztóvédelmi szempontból érzékeny, nagy biztonsági kockázatot hordozó tevékenység.

Az MNB felhívja ugyanakkor a Társaság figyelmét, hogy a Társaságnak az automaták üzemeltetése során eleget kell tennie valamennyi jogszabályi rendelkezésnek. Ennek keretében a Társaságnak e feltételeket meg kell vizsgálnia és azokat – szükség esetén a pénzváltó automata működési sajátosságaihoz igazítva – kell folyamataiba implementálnia. Így például a Társaságnak rendelkeznie kell a személyi feltételeket mindenben kielégítő, pénzváltásban közvetlenül résztvevő alkalmazottal és olyan technikai, műszaki megoldásokkal, melyek lehetővé teszik a pénzt váltó ügyféllel történő kommunikációt. Rendelkeznie kell továbbá arról, hogy a Korm. rendelet 21. § f) pontjában foglalt bizonylat tartalmának kialakítása során, „a *pénzváltást közvetlenül végző személy azonosítására alkalmas kézjele*” miként jeleníthető meg a valutaváltó automata által kiadott bizonylaton, továbbá milyen módon tesz eleget a Társaság például az automata útján az árfolyamokról történő, a Korm. rendelet 17. § (2)-(6) pontjában és a hitelintézet által közvetlenül, valamint a kiemelt közvetítő útján végzett pénzváltási tevékenységről szóló 8/2019. (IV.1.) számú MNB ajánlásban foglalt kötelezettségeknek.

Az MNB hangsúlyosan fel kívánja hívni a Társaság figyelmét az alábbi – pénzmosás megelőzésére vonatkozó – szempontokra is, különös tekintettel arra, hogy a Pmt-nek való megfelelés vonatkozásában az állásfoglalás-kérés mindössze egyetlen rövid mondatot tartalmazott, miszerint: „*a pénzváltó automata megfelel a 297/2001. (XII. 27.) sz. Korm. rendelet és a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény vonatkozó rendelkezéseinek*”.

A Pmt. 1. § (1) bekezdés b) pont értelmében a Pmt. hatálya kiterjed a pénzügyi szolgáltatóra, ezen belül a Pmt. 3. § 28. pontja f) alpontja értelmében pedig pénzügyi szolgáltatónak minősül a pénzváltó iroda is. A Pmt. 6. § (1) bekezdés i) alpontja értelmében a szolgáltató az ügyfél-átvilágítást köteles alkalmazni a háromezer forintot elérő, illetve azt meghaladó összegű pénzváltás esetén.

A Pmt. 6. § (2) bekezdése értelmében továbbá „*[a]z (1) bekezdés b), c) és i) pontjában meghatározott átvilágítási kötelezettség kiterjed az egymással ténylegesen összefüggő, több ügyleti megbízásra, ha ezek együttes értéke eléri az (1) bekezdés b), c) és i) pontjában meghatározott összeget. Ebben az esetben az átvilágítást azon ügyleti megbízás elfogadásakor kell végrehajtani, amellyel az ügyleti megbízások együttes értéke eléri az (1) bekezdés b), c) és i) pontjában meghatározott összeget.*” A Pmt. 6. § (2) bekezdése értelmében tehát a Pmt. 3. § 37. pont b) alpontjában meghatározott „*összesámításra*” is tekintettel kell lennie a pénzváltó irodának az ügyfél-átvilágítási kötelezettség

teljesítése kapcsán, ugyanis a pénzváltás esetében ténylegesen összefüggő, több ügyleti megbízásnak minősülnek azon százezer forintot elérő vagy meghaladó összegű ügyletek, amelyekre vonatkozóan egy héten belül ugyanazon ügyfél megbízást ad.

A Társaság a valutaváltó automaták üzemeltetése során a fentiekben rögzítettekén kívül köteles figyelembe venni a Magyar Nemzeti Bank által felügyelt szolgáltatóknak a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvényben foglalt egyes kötelezettségei végrehajtásának részletszabályairól, valamint e szolgáltatóknak az Európai Unió és az ENSZ Biztonsági Tanácsa által elrendelt pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedések végrehajtásáról szóló törvény szerinti szűrőrendszere kidolgozásának és működtetésének minimumkövetelményeiről szóló 30/2024. (VI. 24.) MNB rendelet **(30/2024. MNB rendelet)** rendelkezéseit.

A 30/2024. MNB rendelet 17. § (1) bekezdés b) pontja értelmében ha az ügyfelet tízmillió forintot elérő vagy meghaladó összegű pénzváltás miatt világítja át, az ügyfelet a tízmillió forintot elérő vagy meghaladó utolsó pénzváltástól számított egy évig a szolgáltatónak megerősített eljárásban kell kezelni. A 30/2024. MNB rendelet 18. § (4) bekezdése értelmében, ha a megerősített eljárás alá tartozó ügyfelek tízmillió forintot elérő vagy meghaladó összegű pénzváltást teljesítenek, a szolgáltató beszerzi a pénzeszköz forrására vonatkozó információt, valamint ezen információk igazoló ellenőrzése érdekében a pénzeszközök forrására vonatkozó dokumentumok bemutatását is megköveteli.

Az MNB felhívja továbbá a Társaság figyelmét arra, hogy az ügyfél-átvilágítás auditált elektronikus hírközlő eszközön történő végzését 2024. július 1. napjától a Magyar Nemzeti Bank által felügyelt szolgáltatók által alkalmazott auditált elektronikus hírközlő eszköz és működtetésének, belső szabályozása minimumkövetelményeinek, auditálása módjának, valamint az ilyen eszköz útján végzett elektronikus ügyfél-átvilágítás végrehajtásának részletszabályairól szóló 29/2024. (VI. 24.) MNB rendelet **(29/2024. MNB rendelet)** szabályozza, melynek hatálya a (30/2024. MNB rendelettel megegyezően), a 29/2024. MNB rendelet 1. §-ában foglaltak alapján – visszautalva a Pmt. 1. § (1) bekezdés a)-e) pontjában foglalt szolgáltatókra, így a b) pontban meghatározott pénzügyi szolgáltatókra is – kiterjed a pénzváltási tevékenységet végző kiemelt közvetítőkre is.² A 29/2024. MNB rendelet 20. § (1) bekezdése értelmében amennyiben nem személyesen, úgy a Társaság közvetlen vagy közvetett elektronikus módon végezhet elektronikus ügyfél-átvilágítást.

A 29/2024. MNB rendelet 5 - 6. §-a alapján – új kötelezettségként – az MNB felhívására igazolni kell a szolgáltatónak, hogy az auditált elektronikus hírközlő eszköz bevezetése előtt előzetes értékelést végzett. Ennek keretében be kell mutatnia az értékelés eredményét, azt, hogy a rendszer, a belső kontrollrendszerébe integrálható, valamint a megoldás alkalmazása megfelel-e az érintett ügyféltípus, szolgáltatás, földrajzi jellemző és termék tekintetében azonosított pénzmosási és terrorizmusfinanszírozással kapcsolatos kockázatoknak a kezelésére. A 29/2024. MNB rendelet 13. – 18. §-ai tartalmazzák továbbá a távoli ügyfél-átvilágítás elvégzéséhez szükséges eszközök auditálásának, működtetésének követelményeit.

Fentiek értelmében a pénzváltó automata működésének sajátosságából adódóan a Társaságnak biztosítania és bizonyítania kell, hogy a pénzváltó automata mind a Pmt., mind a 29/2024. és 30/2024. MNB rendeletek rendelkezéseinek megfelel, ideértve a távoli ügyfél-átvilágítás elvégzésével kapcsolatos rendelkezéseket, a pénzváltó automatának a működtetési és auditáltsági feltételeit is.

Az MNB egyebekben tájékoztatja a Társaságot, hogy amennyiben az automatát üzemeltető igényli, az MNB technológiai támogatás keretében az automata - forintbankjegyeket érintő - bankjegyvizsgáló funkciója tekintetében támogatást tud nyújtani. Amennyiben forintbankjegyet ad ki a berendezés, akkor a bankjegyek feldolgozásáról, forgalmazásáról, valamint hamisítás elleni védelmével kapcsolatos technikai feladatokról szóló 1/2023. (I.17.) MNB rendelet **(Bankjegyrendelet)** alapján az MNB elvárása az, hogy kizárólag valódi, forgalomképes bankjegyekkel legyen töltve.

Az MNB felhívja továbbá a Társaság figyelmét, hogy a számlakapcsolattal nem rendelkező automaták üzemeltetése során is szükséges figyelemmel lenni a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. CXXXIX. törvényben foglalt, a hamis

² Az MNB rendelet elektronikus ügyfél-átvilágítással kapcsolatos szabályainak való megfelelésre tekintettel a szolgáltatók a Rendelet hatálybalépésekor már alkalmazott auditált elektronikus hírközlő eszközeik tekintetében 2024. október 31. napjáig kötelesek a szükséges felméréseket elvégezni, és legkésőbb 2025. május 1. napjáig megfelelni a Rendelet előírásainak.

bankjegyek elfogadását generálisan tiltó, továbbá a Bankjegyrendelet szerinti, a valódiság tekintetében kétséges bankjegyek valódiságvizsgálatra való átadását előíró rendelkezésekre.

3.2. A fentiekben kifejtettek alapján az MNB megerősíti, hogy a valutaváló automatákat elegendő az engedéllyel rendelkező pénzváltónak használatba vételüket megelőzően bejelenteni az MNB-nek.

2024. szeptember